

درخواست درباره ساختارهای مدیریت بحران و شرایط اضطراری

۲۷ انجمن و سازمان مردم‌نهاد در نامه‌ای به رئیس‌جمهور خواستار بازنگری جدی ساختاری در مدیریت بحران و شرایط اضطراری کشور شدند. به گزارش هم‌میهن، در متن این نامه آمده است: «کشور ایران در منطقه‌ای با خطرات فراوان واقع شده و در معرض بلایای طبیعی و انسان‌ساخت با شدت و فراوانی بالا قرار دارد. همچنین آسیب‌ها و صدمات ناشی از این مخاطرات که عمدتاً به دلیل مداخله‌ی انسانی تشدید می‌شوند، به‌طور چشمگیری در سطح جهانی افزایش یافته‌است. عواملی چون تغییرات اقلیمی، شهرنشینی بی‌رویه، فرسایش زمین، فساد در برنامه‌های توسعه‌ای با نادیده گرفتن خطرات محیطی، تخریب محیط‌زیست و فقر، در شکل‌گیری این روند تأثیرگذار بوده‌اند. کاهش خطرپذیری و آسیب‌پذیری در برابر مخاطرات، توسعه‌ی پایدار اجتماعی و اقتصادی و افزایش تاب‌آوری از جمله رویکردهایی است که دفتر کاهش خطرپذیری سازمان ملل برای مدیریت بحران و کاهش خطر در تمام کشورهای بر آن تأکید دارد. براساس مطالعات علمی، کشور ایران به‌دلایلی همچون عدم توجه به سیاست‌های ابلانگی و قانون مدیریت بحران، جایگاه ناکافی سازمان مدیریت بحران، نادیده گرفتن خطرات طبیعی و انسان‌ساخت در برنامه‌های توسعه‌ای، کمبود اعتماد و مشارکت اجتماعی، نادیده گرفتن ظرفیت‌های مردمی و بخش خصوصی، تغییرات سریع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، همچنین مشکلات برنامه‌ریزی و نبود هماهنگی بین‌بخشی، به‌ویژه در اقدامات پیشگیرانه و پس از وقوع بحران، موفقیت کافی در این حوزه نداشته‌است. گرچه در سال‌های اخیر برنامه‌های ملی مرتبط با «کاهش خطر حوادث و سوانح»، «آمادگی و پاسخ» و «بازسازی و بازتوانی» مطابق با ماده ۴ قانون مدیریت بحران کشور تدوین و به تصویب رسید و به تمام دستگاه‌ها ابلاغ شد، اما همچنان کمبود فرماندهی مقتدر و واحد، ضعف مشارکت اجتماعی، فقدان هماهنگی بین دستگاه‌های مسئول و پشتیبان، نبود ساختار هماهنگ‌کننده کارآمد و خلأ در سیاست‌گذاری‌های فعال در فرآیند مدیریت بحران کشور مشهود است. ارزیابی تجارب موفق مدیریت بحران در کشورهای مختلف و بررسی وضعیت کنونی ایران، نشان می‌دهد که کشور ما نیازمند تخصیص یکی از معاونت‌های ریاست‌جمهوری به این حوزه است. چنین ساختاری از ارتباط مستقیم با رئیس‌جمهور، به‌عنوان بالاترین مقام اجرایی کشور و رئیس ستاد مدیریت بحران، می‌تواند تمام ظرفیت‌ها و ساختارهای پراکنده در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف را جمع و ساماندهی کرده و تشکیلاتی منسجم و قدرتمند با ظرفیت‌های فنی و اجرایی را در عرصه سیاست‌گذاری و اجرا فراهم کند. درحالی‌که سازمان مدیریت بحران کشور در «نظر» نقش متولی را برعهده دارد، «در عمل» به دلایلی چون عدم ارتباط مستقیم با رئیس‌جمهور و نبود حضور در کابینه، عدم برخورداری از اقتدار لازم در تعامل با وزرا و دستگاه‌ها و کمبود توان لجستیکی و اجرایی در سطح ملی و استانی، از توان لازم برای پاسخگویی به بحران‌های وسیع و فرآیند بر خوردار نیست و با چالش‌های جدی مواجه است. باتوجه به ضرورت تغییر ساختاری در مدیریت بحران و شرایط اضطراری کشور، پیشنهادهای ذیل ارائه می‌شود: ۱- انتصاب مدیری متخصص، باتجربه و مقتدر به‌عنوان رئیس سازمان مدیریت بحران کشور ۲- ارتقای ریاست سازمان مدیریت بحران به معاونت ریاست‌جمهوری و حضور او در کابینه ۳- تسلط و آگاهی تمام اعضای هیئت‌دولت به اسناد، قوانین و فرآیندهای مدیریت بحران کشور ۴- اجرای کامل قانون مدیریت بحران کشور و برنامه‌های مصوب توسط تمام دستگاه‌ها در پایان، انجمن‌ها و تشکلهای زیر با بهره‌مندی از تخصص نخبگان و کارشناسان، آمادگی خود را جهت مشارکت در تدوین ساختارها و برنامه‌های لازم اعلام می‌دارند.»

زنان نیز برای به اجرا گذاشتن مهریه خود دیگر مجبور به طی کردن مراحل دادرسی نیستند؛ بر این اساس اگر زنی بخواهد مهریه خود را به اجرا بگذارد، بدون طی کردن مراحل دادرسی و با مراجعه به بخش اجرائیات دادگاه خانواده می‌تواند مهریه‌اش را به اجرا گذاشته و پس از آن اگر مرد تمکن مالی داشته باشد، دارایی‌هایش توقیف و به‌عنوان مهریه در اختیار همسر او قرار داده می‌شود و در صورتی که تمکن مالی نداشته باشد، مهریه به‌صورت اقساط به زن پرداخت خواهد شد. اما ماجرا به اینجا ختم نمی‌شود. به‌گفته حقوقدانان، شاید در ظاهر حبس‌زدایی و قضازدایی به‌عنوان اقدامات قابل توجه در این اصلاحیه مطرح می‌شود اما اعلام می‌شود که پیش از این هم حبس‌زدایی و قضازدایی از طریق مراجعه به دفتر ثبت، اجرا می‌شد اما نکته قابل توجه در ماجرای حق ثبت برای مهریه‌های بالاتر از ۱۴ سکه است. مینا جعفری، یکی از وکلای دادگستری است که نسبت به این موضوع انتقاد می‌کند. آنطور که اعلام شده، حق ثبت مهریه، وجهی است که هنگام ثبت نکاح و سند ازدواج در دفتر ازدواج، بابت ثبت سند می‌شود که در آن مبلغ مهریه آورده شده، دریافت می‌شود. مطابق قانون جدید، نحوه محاسبه هزینه حق ثبت سکه در سال ۱۴۰۳، برای مهریه‌های بین ۱۴ تا ۱۰۰ سکه، ۴ دهم درصد، برای مهریه‌های بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ سکه، دو درصد و برای مهریه‌های ۲۰۰ سکه به بالا، ۱۵ درصد است. براساس اعلام وکلای دادگستری، عرف مهریه در کشور ۱۴ سکه نیست، ۱۱۰ سکه است. بیشتر خانواده‌ها هم ۱۱۰ سکه را در نظر می‌گیرند اما با اعمال حق ثبت، عملاً روند ازدواج هم با مشکل مواجه می‌شود و در نهایت به خانواده‌ها آسیب وارد می‌شود. البته آنطور که گفته می‌شود، هنوز این طرح تصویب نشده اما اگر تصویب شود باز هم به‌عنوان محدودیتی برای زنان تلقی می‌شود. جعفری می‌گوید که این اقدام خلاف عرف است و نباید تصویب شود. چطور می‌شود که دو نفر قبل از اینکه ازدواج کنند و به عقد هم درآیند، هزینه‌ای بابت مهریه پرداخت کنند. یعنی تا وقتی که این حق داده نشود، آنها نمی‌توانند عقد کنند. این مسئله خلاف قانون مدنی است. همه اینها در شرایطی است که در سال‌های گذشته، با راجع پرونده‌های اجرای مهریه به اداره ثبت، زنان با مشکلات زیادی مواجه شده‌اند. گفته شده پولی که بابت هزینه‌ثبت مهریه گرفته می‌شود، به‌صندوق تامین چهره‌ی خانواده‌های نیازمند واریز می‌شود. این وکیل دادگستری این پرسش را مطرح می‌کند که چرا باید در جزئی‌ترین و خصوصی‌ترین مسائل شهروندان دخالت شود و در نهایت پولی که دولت باید خودش متقبل شود، از جیب شهروندان گرفته شود. او می‌گوید که این تصمیم‌گیری‌ها مانعی بر سر ازدواج است، نه‌تغییب به ازدواج.

▼ اعمال محدودیت برای تنها حق قانونی زنان

مینا جعفری، وکیل پرونده‌های طلاق هم بوده و به هم‌میهن می‌گوید که اصلاح قانون مهریه در راستای کاهش تعداد زندانیان مرد بوده است. هر چند شاید حدود یک تا دو درصد از زندانیان، مربوط به زندانیان مهریه است. اما نکته اینجاست که دستگاه قضا به‌جای اینکه قوانین را تعدیل کند، روی تنها حق زن که همان مهریه است، دست می‌گذارد: «تنها حقی که زن از یک ازدواج دارد، حق مهریه و نفقه است، اما به‌طور مداوم روی همین حقوق اصلاحیه می‌زند و محدودش می‌کنند. بدون اینکه بخواهند آن طرف کفه ترازو را به‌نفع زنان اصلاح کنند. به‌طور مرتب محدودیت‌ها در حق مالی زنان گذاشته می‌شود اما درباره حق طلاق، حق حضانت و... هیچ اقدامی نمی‌شود.» او می‌گوید که تمام این اصلاحات هیچ‌کدام در نهایت به‌نفع زنان و مردان نبوده است؛ در تمام این سال‌ها هیچ‌یک از این تغییرات منجر به کاهش طلاق و افزایش ازدواج نشده است: «مجلس شورای اسلامی باید گزارش کارشناسی بدهد که این همه تغییرات و اصلاحات در قانون مهریه، چه نتیجه‌ای داشته است. آیا تعداد زندانیان کم شده؟ حق خانواده حفظ شده؟ آیا ازدواج بالا رفته؟ چقدر این قوانین کانون خانواده را حفظ کرده است. من و همکارانم که پرونده‌های طلاق داریم، چنین تغییراتی نمی‌بینیم. مرکز پژوهش‌های مجلس باید به‌صورت سالانه گزارشی بدهد که بازخورد این قوانین چه بوده است.»

براساس اعلام جعفری، نمی‌شود به‌طور مداوم به مردان امتیاز

درآمدزایی از مهریه

کارشناسان حقوقی و مطالبه‌گران مهریه می‌گویند قوانین و اصلاحیه‌ها منجر به کاهش طلاق یا افزایش ازدواج نشده است

اینستاگرام پیج غیرواقعی ساختند، مطالب و عکس‌هایی علیه من منتشر می‌کردند، حتی یکبار ترمز ماشینم را بریدند، کاری کردند که من را از محل کارم بیرون کردند و... دو بار برایش حکم جلب گرفته‌ام اما از عواقب جلب او هراس دارم. «خانم «ب» می‌گوید، از اولین شکایتی که می‌شود زن باید هزینه کند؛ از ثبت شکایت تا پیگیری پرونده و گرفتن وکیل. اما از همه اینها غیرمنصفانه‌تر، رفتار قضات در دادگاه‌هاست: «قوانین ما به‌نفع مردان است، میزان مهریه من غیرمنطقی نبوده، ۵ سال پیش، ۱۱۰ سکه بود، اما در دادگاه با اینکه همه چیز به‌نفع ماست، اما برخی از قضات طرف مردان را می‌گیرند؛ حتی وقتی مرد فرار از دین می‌کند. قاضی پرونده من می‌گفت که به هر حال مرد است و باید یک چیزی برای زندگی‌اش کنار بگذارد. در دادگاه طوری با ما رفتار می‌شود که انگار جزئی از این جامعه نیستیم. در این پروسه، هیچ چیزی به‌نفع زن نیست.»

▼ اتهام‌های غیر اخلاقی به زنان مطالبه‌گر مهریه

خانم «و» وکیل دادگستری است، او هم خود پرونده‌های طلاق داشته و هم درگیر پرونده طلاق خودش بوده. او می‌گوید، آنچه در بیشتر این پرونده‌ها دیده می‌شود این است که در پروسه طلاق برای زنانی که مهریه‌شان را اجرا گذاشته‌اند، از طرف همسر مسائل اخلاقی مطرح می‌شود. یعنی به زن تهمت‌های مختلف می‌زنند: «مهریه می‌کند خانه دوخواه و ۵۰۰ سکه بود که در آخر برای اینکه بتوانم از همسر جدا شوم، مهریه را بخشیدم. در پروسه طلاق، ۶ جلسه مشاوره هم داشتیم و در نهایت منجر به جدایی شدم.» او می‌گوید که یکی از اقدامات همسرش برای جلوگیری از اینکه او مهریه را به اجرا بگذارد، گرفتن پرینت تمام مکالماتش طی دو، سه سال اخیر بوده است. او زمانی که برای بردن چهره‌ی‌اش به خانه رفته بود با پرینت پیام‌ها و شماره تلفن‌ها مواجه شد: «زیر سوال بردن خانواده و خود زن، یکی از ترفند مردان است. حتی اگر برای مرد حکم جلب گرفته شود، با پرداخت اولین قسط از زندان آزاد می‌شود. معمولاً مردان از حق طلاق و حضانتی که قانون به آنها داده، استفاده می‌کنند تا زن مهریه‌اش را ببخشد.»

▼ پرداخت سهم دولت از مهریه قبل از عقد

قانون مهریه تغییرات زیادی داشته است؛ از تعیین سقف ۱۱۰ سکه برای گرفتن حکم جلب تا ثبت درخواست در دفاتر ثبت و پروسه طولانی به نتیجه رسیدن پرونده‌های مهریه. در این میان هم به‌طور مداوم سخن از اصلاح قانون مهریه به‌میان می‌آید که یکی از مهم‌ترین آنها ماجرای حق ثبت است. طرح اصلاح قانون مهریه براساس ماده ۱۲۷ این‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی از ابتدای مهرماه کلید خورد. طرح اصلاح قانون مهریه، دو موضوع «حبس‌زدایی و قضازدایی» را شامل می‌شود که در صورت تصویب و انجام اصلاحیه، مردان دیگر به‌دلیل مهریه حبس نمی‌شوند و

زهرا جعفرزاده
خبرنگار گروه جامعه

پرونده‌ها روی هم تلنبار شده؛ یک سال، دو سال، چهار سال و زنان همچنان منتظرند. پرونده‌های مهریه، در دادگاه‌ها دست به دست می‌شوند، از این شعبه به آن شعبه و ماه‌ها خاک می‌خورند. مرد اموال را به نام کسی دیگر منتقل کرده، حکم اعسار گرفته و حالا منتظر قسط‌بندی است؛ هر ۶ ماه، هر ۸ ماه یک سکه و چند سکه هم پیش. تا پرونده به اینجا برسد اما زمان راه‌پله‌های دادگاه را بارها و بارها بالا و پایین کرده‌اند و میلیون‌ها تومان داده‌اند تا درخواست‌شان ثبت شود و در دادگاه بررسی شود و وکیل پیگیری کند. هر روز دایره محدودیت‌ها بزرگتر و عرصه بر زنان تنگ‌تر می‌شود. قوانین و اصلاحیه‌شان، در تلاش برای کم کردن تعداد سکه‌ها و درآمدزایی دفاتر ثبت و دادگاه و دولت از آن، هستند و از آن طرف، کفه ترازوی حقوق زنان سبک‌تر می‌شود؛ نه حقی به آنها اضافه می‌شود و نه دسترسی‌شان به مهریه‌ها بیشتر.

▼ درگیری ۴ ساله با پرونده مهریه و طلاق

خانم «ب» دقیق حساب کرده؛ درست ۴ سال و ۱۰ روز از تشکیل پرونده مهریه‌اش می‌گذرد. «یک‌آبان‌ماه سال ۹۹ پرونده‌ام تشکیل شد تا همین حالا هم ادامه دارد. مهریه‌ام ۱۱۰ سکه است، قرار بود همسر ۶۵ سکه پیش‌پرداخت کند و هر ۶ ماه، یک سکه، اما او با ارتباطاتی که داشت این میزان را به ۵ سکه پیش و هر هشت ماه یک سکه تغییر داد و تا همین حالا که بیش از ۴ سال از تشکیل پرونده می‌گذرد، تنها ۵ سکه پیش به من پرداخت کرده.» خانم «ب»، ۳۱ ساله است و تنها یک سال با همسرش زندگی کرده. مرد به‌محض اینکه تصمیم به جدایی می‌گیرد، تمام اموالش را به نام دیگری می‌کند. خودرو، خانه، جواز کسب و... تمام حساب‌هایش را هم خالی می‌کند. خانه‌خواهرش را به نام خودش می‌کند و حکم عدم تمکین برای همسرش می‌گیرد و در نهایت، از پرداخت مهریه شانه خالی می‌کند. زن برای همسر حکم فرار از دین می‌گیرد، یعنی ثابت می‌کند که او به‌محض اقدام برای جدایی، اموالش را به نام دیگری کرده، براساس همین حکم هم میزان مهریه پرداختی اعلام می‌شود اما در نهایت این اتفاق نمی‌افتد: «همسر من هنوز طلاقم را هم نداده، اما توانسته حکم ازدواج مجدد بگیرد و حالا هم با زن دیگری زندگی می‌کند. در تمام این سال‌ها بیش از ۲۰۰ میلیون تومان هزینه وکیل و دادرسی داده‌ام اما هنوز به نتیجه‌ای نرسیدم.» او می‌گوید که در این پروسه، معمولاً مردان از روش‌های غیراخلاقی استفاده می‌کنند. تهمت‌افتراری و زندقه‌سعی می‌کنند زن را بی‌اخلاق جلوه دهند: «خانواده همسرم برای اینکه مجبور به بخشیدن مهریه‌ام شوم، دست به اقدامات عجیبی زدند. برایم در

▼ تعیین سقف ۱۱۰ سکه برای گرفتن حکم جلب تا ثبت درخواست در دفاتر ثبت و پروسه طولانی به نتیجه رسیدن پرونده‌های مهریه

برای اینکه بتوانم از همسر جدا شوم، مهریه را بخشیدم. در پروسه طلاق، ۶ جلسه مشاوره هم داشتیم و در نهایت منجر به جدایی شدم.» او می‌گوید که یکی از اقدامات همسرش برای جلوگیری از اینکه او مهریه را به اجرا بگذارد، گرفتن پرینت تمام مکالماتش طی دو، سه سال اخیر بوده است. او زمانی که برای بردن چهره‌ی‌اش به خانه رفته بود با پرینت پیام‌ها و شماره تلفن‌ها مواجه شد: «زیر سوال بردن خانواده و خود زن، یکی از ترفند مردان است. حتی اگر برای مرد حکم جلب گرفته شود، با پرداخت اولین قسط از زندان آزاد می‌شود. معمولاً مردان از حق طلاق و حضانتی که قانون به آنها داده، استفاده می‌کنند تا زن مهریه‌اش را ببخشد.»